

Кой ще пази границата от кафявите медии?

Иван Бедров

Оставката на председателя на СЕМ Георги Лозанов провокира спор за личността му – достойно или лицемерно е постъпил. Този шум обаче заглуши наистина важния въпрос за настъплението на агресията и простачината в медиите.

Председателят на Съвета за електронни медии (СЕМ) Георги Лозанов подаде оставка месец преди да изтече вторият му и последен мандат. Повод за това действие стана регистрацията на телевизия „Пик“, която по закон той не може да откаже, а нито един от членовете на СЕМ няма основания да гласува против. „Заедно с това обаче не бих искал нито с гласа си като член на СЕМ, нито с подписа си като негов председател да легализирам в електронните медии агресивната риторика на едноименната онлайн медия, която лесно минава в регистрите на враждебната реч, макар и не непременно по расов, етнически или религиозен признак“, научихме от изявлението Лозанов.

Минути след огласяването на тези думи, новината се превърна в най-четената и обсъждана в България. Позициите се разделиха от „Достойно! Така се прави!“ до „Къде беше досега? Това е поза в края на мандата!“

Разбира се, че всеки има не само право на мнение, но и може да открие основание в годините назад за една или друга позиция. Фокусирането върху личността обаче отново отклони вниманието от важния въпрос, който Георги Лозанов постави: агресията и враждебната реч настъпват. Какво правим?

Какво е кафяво?

Определението "кафяви медии" започна да се употребява в последната година, когато утвърденият цвят за таблоидни медии вече не беше достатъчен – това не са жълти медии в класическия смисъл. Жълто е да следиш личния живот на популярните хора, кафяво е да клеветиш, демонизираш и дехуманизираш опонентите си, като прескачаш и последната граница на приличие. Настъплението на подобни т.нар. медии е видимо. Те не само се четат от много хора – което все пак е въпрос на личен избор и не може да бъде спряно, но те също се легитимират от други медии и от публични фигури. Заглавията им например се цитират по телевизии, темите им успяват да променят дневния ред, а гостуващите им с охота политици удрят финалния печат „Легитимно!“

Враждебната реч отдавна е в ефир и медийната регулация се е доказала като неадекватна на този проблем. Нищо не следва. Агресията, клеветите и нарушаването на базовите правила на журналистическата етика заемат нови и нови територии на принципа на връщаната във вода жаба. Не забелязахме рязка промяна изведнъж, но сравнението между медийното съдържание днес и преди десет години, например, не може да бъде в полза на настоящето.

Демонстрираната от години неспособност на БНР да наложи на едно предаване да спазва стандартите е едната крайност (тази неспособност роди още по-неадекватното решение за сваляне от ефир). Другата крайност е безоблачното съществуване на чисто партийни и екстремистки по съдържание телевизии, като „Алфа“ на „Атака“. Медийната регулация в настоящия си вид не отговаря на нито един въпрос, но пък и

никой не задава важните въпроси – има ли нужда от нова, повече или от по-малко регулация? Или така ни е добре?

Въпрос на избор

Регулацията обаче никога не може да бъде по-силна от личния избор – личният избор да пишеш или да не пишеш кафяво съдържание, личният избор да четеш или да не четеш подобно съдържание и личният избор да легитимираш или да не легитимираш подобни т.нар. медии. Българските политици в огромното си мнозинство не дават знак, че правят разлика между медии и кафяви т.нар. медии. Повечето от тях охотно дават интервюта на кафявите издания, а управляващите продължават да не изпълняват правителствената програма, в която имаше намерения за действия, насочени към изсветляване и подреждане на медийната среда. Управляващите дори бяха обещали да въведат изискване за спазване на Етичния кодекс за медиите, които получават публичен ресурс. Това не стана. Отказващите да дефилират по страниците на кафявите издания са единици – и то не само сред политиците, но и сред другите популярни лица като актьори, музиканти, представители на бизнеса.

Вероятно още няколко дни ще продължим да се караме за личността на Георги Лозанов. Но със сигурност още дълго време няма да заговорим сериозно за заобикалящата ни кафява среда, пълното ѝ откъсване от всякаква журналистическа етика и масовия отказ от заемане на лична позиция срещу това явление. Добър или лош, Георги Лозанов направи точно това – зае такава позиция и посочи проблема. Ако политиците трябваше да постъпят като него, би трябвало да спрат да се появяват в тези т.нар. медии, хората на изкуството - да спрат да приемат всяка покана за публичност; а масовата публика - да забележи тези знаци от хората, които оформят общественото мнение. Но пък това е твърде сериозно занимание. Далеч по-лесно е да обсъждаме една личност.